

12. Гукалова І.В. Якість життя населення України; суспільно-географічна концептуалізація. Монографія / І.В. Гукалова. – К., 2009. – С. 77-81.

13. Мірошніченко О.Ю. Статистичне оцінювання рівня життя населення: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.10 / О.Ю. Мірошніченко. – К., 2008. – с. 1-5.

14. Рівень життя населення України / НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж., Держ. ком. статистики України; За ред. Л. М. Черненко. – К.: ТОВ "Видавництво "Консультант", 2006. – 428 с.

Надійшла до редколегії 01.11.14

Н. Томчук-Пономаренко, канд. екон. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ФОРМИРОВАНИЕ ОСНОВНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ ЭКОНОМИКИ БЛАГОСОСТОЯНИЯ И УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ

В статье осуществлен анализ эволюции научных взглядов на сущность категории "уровень жизни населения" и некоторых методических аспектов ее исследования. Определены основные научные направления экономики благосостояния в истории исследования жизненного уровня населения. Предложены характеристики, влияющие на изучение и оценку уровня жизни населения.

Ключевые слова: уровень жизни, качество жизни, благосостояние, социальное неравенство.

N. Tomchuk-Ponomarenko, PhD in Economics, Assistant

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FORMATION OF THE MAIN AREAS OF THE ECONOMY PROSPERITY AND LIVING STANDARDS

Social-economic essence of the category of "social standard of living" is disclosed, and its correlation with the other synonymous categories such as "human wellbeing", "living conditions", "social standard of living", "quality of life" and "mode of life" is shown. Evolution of scientific views on the essence of the category of social standard of living as well as some methodical aspects of its study is put under analysis. Main directions of welfare economics are described in history of researches of standard life of population in world practice. Parameters relevant to social standard of living's study and assessment are suggested.

Keywords: social standard of living, quality of life, well-being, social inequality.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2014, 11(164): 65-69

УДК 336.71:316.32

JEL B52; G28

В. Трохименко, канд. екон. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

СУЧАСНА ПРАКТИКА РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ

У статті проаналізовано особливості запровадження новітніх стандартів регулювання діяльності системно важливих банків як одного з найпріоритетніших напрямів посткризового оновлення системи наднаціонального фінансового регулювання. Висвітлено сутність діючих та запланованих ініціатив щодо забезпечення безперебійної діяльності надвеликих банківських установ глобального та національного рівнів. Досліджено пропозиції щодо видозміни вітчизняної системи фінансового регулювання та нагляду в Україні.

Ключові слова: системно важливі фінансові інститути; глобальні системно важливі банки; національні системно важливі банки; наднаціональний рівень фінансового регулювання та нагляду.

Постановка проблеми. Одним з напрямів посткризового оновлення системи наднаціонального регулювання стала посилена увага до діяльності потужних фінансових установ, і в першу чергу, системно важливих банків. Так, в контексті пошуку нових моделей інституційної організації глобальної фінансової системи міжнародною спільнотою було прийнято низку ініціатив, що мають зменшити ризики існування на ринку надвеликих фінансових посередників та сприяти забезпеченню фінансової стабільності національних і світової економік.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми існування надпотужних банків все частіше привертють увагу сучасних вчених. Зокрема, окремі аспекти функціонування системно важливих банківських установ знайшли відображення у працях таких економістів, як Дж. Барс, М. Дремман, Дж. Кауфман, М. Лабонте, Р. Шіллер, Дж. Томсон, П. Веліссон та ін. У вітчизняній літературі практика діяльності великих банків зі значним розміром капіталу та їх вплив на фінансову стабільність національної економіки відображені у наукових дослідженнях В. Базилевича, Н. Гражевської, О. Дзюблюка, Р. Корнилюка, С. Науменкової, В. Міщенко та ін. Водночас численні реформи системи регулювання банківської діяльності, що здійснюються нині на національних та глобальному рівнях, породжують актуальність подальшого вивчення зазначеної проблематики.

Метою статті є аналіз впровадження новітньої практики регулювання діяльності системно важливих банків у світі в контексті забезпечення глобальної фінансової безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Присвидшення в останні десятиріччя процесів інтернаціоналізації фінансових відносин, об'єднання фінансових ринків різних країн світу і формування глобальної фінансової інфраструктури, посилення транснаціоналізації та універсалізації банківської діяльності призводять до виникнення такого мегатренду сучасного глобального розвитку як фінансціалізація, "пов'язаного з гіпертрофованим домінуванням фінансового сектору" [1].

При цьому посилення процесів консолідації та капіталізації банківського капіталу шляхом реорганізації та реструктуризації, приєднань, злиттів та поглинань, створення банківських об'єднань призводить до зменшення кількості самостійних банків та посилення позиції великих банківських установ на ринку послуг всіх без виключення країн разом з активним збільшення мережі їх філій. Так, у 2013 р. вартість активів 50 найбільших банків світу становила майже 95% світового ВВП та оцінювалась у 69,3 трильйони доларів США, тоді як у 1990-х рр. XX ст. активи 50 найпотужніших світових банків становили 45% світового ВВП або 9,9 трильйонів доларів США, а у 1970 р. – лише 15% ВВП або 0,4 трильйону доларів США [2; 3; 4].

У сучасній зарубіжній економічній літературі зустрічаються різні тлумачення надвеликих банків, які часто називають "надто великими аби бути ліквідованими" ("too big to liquidate", "too big to fail"), "надто важливими..." або "надто складними...", або "надто взаємопов'язаними аби збанкрутувати" ("too important to fail", "too complex to fail", "too interconnected to fail"), навіть інколи

"надто великими аби бути притягнутими до відповідальності" ("too big to prosecute or jail") [5, p.4]. Кожне з цих визначень пояснює окремі причини для надання таким установам державної підтримки, оскільки наслідками їх фінансової неспроможності можуть стати значні негативні екстерналії та загроза національній фінансовій стабільності.

Ідеться про те, що системність банківських установ разом з позитивними аспектами, як то ширший асортимент пропонованих послуг, розгалужена мережа відділень, вищий ступінь диверсифікації ризиків, кращі умови залучення капіталу, одночасно може стати причиною таких викликів і загроз, як порушення міжбанківської конкуренції, посилення асиметричності відносин між учасниками ринку через привілейоване становище саме потужних посередників, відсутність стимулів до кредитування реальної економіки внаслідок пріоритету інвестування у високодохідні спекулятивні фінансові інструменти, погіршення ринкової дисципліни, схильність до необґрунтованої ризикованості операцій та генерування фіктивного капіталу [6].

Подібні випадки були серед головних причин поширення глобальної фінансово-економічної нестабільності 2007 – 2009 рр. При цьому виникнення суперечності "too big to fail" – "too big to save" (ситуація, за якої банківська установа не може бути врятована (рекапіталізована), оскільки розмір її активів значно перевищує обсяг ВВП країни) призвело до того, що одним з найважливіших напрямів реформування глобальної фінансової архітектури у посткризовий період стало посилення нагляду та регулювання надвеликих банківських установ з метою недопущення подібних диспропорцій у майбутньому.

Так, у ході роботи самітів Великої двадцятки протягом 2009 – 2011 рр. було розроблено основні напрями роботи щодо своєчасного вирішення проблем надпотужних фінансових інститутів (в тому числі і банків) шляхом їх оздоровлення чи виведення з ринку, підтримки безпечної діяльності без перекладання витрат для їх порятунку на платників податків, захисту вкладників тощо.

В першу чергу було введено в обіг поняття системно важливих (значущих) фінансових інститутів, затверджено методологію щодо чіткого визначення подібних установ та розроблено режим щодо врегулювання їх фінансової неспроможності. Значущість таких інститутів пов'язана з виникненням системного ризику, тобто, відповідно до досліджень МВФ, "ризиком порушення процесу надання фінансових послуг, викликаного пошкодженням всієї або частини фінансової системи та такого, що несе загрозу негативних наслідків для реального сектора економіки" [5]. Згідно з нормами міжнародного законодавства системно важливим вважається фінансовий інститут, який характеризується суттєвим обсягом і складністю операцій, глобальною взаємозалежністю, складністю заміни. А погіршення фінансового становища чи порушення діяльності такої установи може призвести до суттєвих збитків для всієї фінансової системи та в цілому економіки країни [7, с.2].

При цьому пріоритетними напрямами регулювання діяльності системно важливих фінансових установ на сучасному етапі є такі:

- 1) підвищення інтенсивності та ефективності контролю та нагляду;
- 2) ефективне врегулювання неспроможності фінансових інститутів (банків, страхових компаній, об'єктів інфраструктури фінансових ринків) без залучення коштів платників податків;
- 3) введення додаткових вимог до достатності капіталу системно важливих фінансових інститутів;

4) підвищення стійкості системно значимих об'єктів інфраструктури фінансового ринку [8].

Щодо системно важливих банків, то нині в міжнародній практиці їх поділяють на системно важливі банки глобального (G-SIBs) та національного рівнів (D-SIBs). У листопаді 2011 р. Базельським комітетом з банківського нагляду було запроваджено методологію визначення переліку глобальних системно важливих банків, що ґрунтується на оцінці 5 показників: 1) розмір; 2) взаємопов'язаність; 3) транскордонна діяльність; 4) заміність, тобто відсутність конкуренції у наданні послуг; та 5) комплексність (або складність) операцій [7].

До банків з цього переліку висуваються особливо суворі вимоги щодо достатності власного капіталу. Крім нормативу у 7%, який пред'являється до всіх фінансових установ, встановлюються додаткові вимоги в залежності від того, наскільки банк значущий для світової економіки. Так, в результаті застосування методики та кластерного аналізу Базельським комітетом з банківського нагляду були сформовані 5 груп G-SIBs для встановлення значень показника додаткових вимог до величини їхнього капіталу. А поетапне "нарощування" значення додаткових вимог до достатності капіталу починається з 1,0% ("нижча" група), 1,5% (друга група), 2,0% (третья група), 2,5% (четверта група) до 3,5% ("вища" група). Додаткові вимоги до капіталу можуть бути виконані тільки основним базовим капіталом, до якого входять лише звичайні акції та нерозподілений прибуток і діятимуть як частина буфера консервації капіталу, тобто не сумуватимуться з нормативом достатності основного базового капіталу, а визначатимуть обмеження по розподілу банком чистого прибутку. Додаткові вимоги до капіталу починають використовуватись з 2014 р. з їх етичним запровадженням до 2019 р. [6; 10].

У 2013 р. до щорічного списку системно важливих банків, банкрутство яких несе загрозу глобальній економічній системі, увійшли 29 банківських установ: 8 – з США, по 4 – з Великобританії і Франції, 3 – з Японії, по 2 – з Китаю, Швейцарії та Іспанії і по одному банку з Італії, Німеччини, Нідерландів та Швеції.

До п'ятої групи з найбільшою вимогою до підвищення достатності капіталу на 3,5% не ввійшло жодного банку. У четвертій групі налічується 2 банки (JPMorgan Chase і HSBC), які до 2019 р. мають додатково наростити капітал на 2,5%. До третьої групи з надбавкою у 2% увійшли 4 банки – Citigroup, Deutsche Bank, Barclays і BNP Paribas. Серед банків другої групи, що мають збільшити рівень достатності власного капіталу на 1,5%, – 8 фінансових установ (Bank of America, Credit Suisse, Goldman Sachs, Credit Agricole, Mitsubishi UFJ, Morgan Stanley, Royal Bank of Scotland і UBS). При цьому 15 банків (Bank of China, Bank of New York Mellon, BBVA, Groupe BPCE, Industrial and Commercial Bank of China Limited, ING Bank, Mizuho FG, Nordea, Santander, Societe Generale, Standard Chartered, State Street, Sumitomo Mitsu FG, Unicredit Group, Wells Fargo) потрапили до останньої "нижчої" групи з надбавкою 1% [9, с.3].

Водночас національними системно важливими банками визнаються банківські установи, фінансова неспроможність яких (навіть попри їх незначну роль на глобальному рівні) може призвести до дестабілізації фінансової та в цілому національної економічної системи [10, с.2].

При цьому у жовтні 2012 р. Базельським комітетом з банківського нагляду було також розроблено принципи механізму регулювання системно важливих банків національного рівня, що мають ґрунтуватися на методології визначення глобальних системно важливих банків, тобто враховувати такі фактори, як розмір, взаємопов'язаність,

замінність та складність операцій, включаючи міжнародну діяльність, але в той же час враховувати специфічні особливості економік окремих країн. Так, методологія оцінки системної важливості банків на національних рівнях має бути розроблена окремими національними наглядовими органами, що на власний розсуд повинні визначати заходи для мінімізації ризиків функціонування на ринку потужних банківських установ [7, с.16].

У контексті проблеми, що долідується, слід відзначити низку додаткових структурних заходів, що розробляються нині на національних рівнях, зокрема в країнах ЄС і США, та передбачають відокремлення традиційної (комерційної) банківської діяльності від операцій з цінними паперами. Зокрема, розроблені дві основні моделі змін у банківській діяльності:

- в межах першої моделі накладається пряма заборона на певні поєднання фінансових операцій (так зване "правило Волкера", стаття 619 закону Додда-Френка, США);

- в другій моделі пропонується розподіл різних типів операцій між різними компаніями, що мають різні джерела формування активів (нормативний акт Банку Англії на основі пропозиції Незалежної банківської комісії під керівництвом Дж. Вікерса і проект закону на основі пропозиції Експертної групи з реформування банківського сектора Євросоюзу під керівництвом голови банку Фінляндії Е. Лііканена) [11].

"Правило Волкера", імплементація якого має бути повністю закінченою до середини 2015 р., прагне звести до мінімуму конфлікти інтересів між банками та клієнтами за рахунок відокремлення інвестиційно-банківських послуг, приватного капіталу і власних хедж-фондів фінансових установ від споживчого кредитування [12].

Водночас "правило Вікерса", обговорення доцільності якого триває, пропонує з метою захисту вкладників та платників податків від негативних наслідків у випадку банкрутства надвеликих банків відокремити операції з депозитами від інвестиційного бізнесу, тобто банкам, які приймають вклади, забороняється здійснювати операції з цінними паперами і деривативами, інвестувати в хедж-фонди та акціонерний капітал, а також розміщувати кошти на рахунках інших фінансових посередників.

Разом з тим, заслуговує на увагу низка ініціатив країн Європи щодо мінімізації ризиковості системно важливих банків, пов'язаних з прийняттям восени 2012 р. рішення про запровадження Єдиного механізму нагляду за діяльністю банків Єврозони як першого кроку до створення Європейського банківського союзу. При цьому запровадження зазначених заходів постійно відкладається. Так, спочатку пропонувалось передати всі наглядові функції за системно важливими банками Європейському Центральному Банку з 1 липня 2013 р., нині планується, що близько 130 найбільших банків (банківські установи з активами більш, ніж 30 млрд. євро або інститути з активами, еквівалентними 20% ВВП країни та три найбільші банки кожної країни-члена ЄС) підпадуть під контроль регулятора з кінця 2014 р. [13].

Другим етапом формування Європейського банківського союзу передбачено заснування Єдиного механізму врегулювання банківських банкрутств та створення спеціального фонду для його фінансування, що має розпочати роботу з 1 січня 2015 р., а третім й останнім – прийняття та застосування європейськими країнами складної схеми гарантування депозитів, покликаної не допустити масових панічних вилучень банківських вкладів. При цьому створення єдиного фонду рекапіталізації та ліквідації банків загальним обсягом 55 млрд. євро або близько 1% гарантованих вкладів клієнтів планується здійснити за рахунок коштів банків, що перебуватимуть під на-

глядом Єдиного механізму нагляду, протягом 2016–2026 рр. У разі, якщо для порятунку банків будуть потрібні більші суми, участь фонду Єдиного механізму врегулювання банківських банкрутств обмежуватиметься 10–20%, причому в будь-якому випадку сума не повинна перевищувати 5 млрд. євро. За необхідності допомоги в більших обсягах, рішення прийматиметься шляхом головування державних органів кожної країни.

Важливим аспектом є те, що з 2016 р. відповідно до Директиви про реструктуризацію та банкрутство банків набуде чинності процедура порятунку банків за моделлю bail-in (кіпрський варіант), тобто за рахунок акціонерів і кредиторів банку, а не bail-out – за рахунок держави, як це було під час глобальної кризи 2007 – 2009 рр. та в посткризовий період. Процедура передбачає використання спочатку коштів акціонерів, потім кредиторів за облігаціями і, в останню чергу, власників великих вкладів на суму понад 100 тис. євро. Вклади до 100 тис. євро будуть гарантовані державами. Участь держави буде обмеженою і складатиме не більше 8% збитків банківської установи [12].

Що стосується України, до липня 2014 р. у вітчизняному законодавстві існувало два поняття, що характеризували сутність потужних банківських установ: системноутворюючий банк і системний банк. Так, відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність" системноутворюючий банк трактувався як банк, зобов'язання якого становлять не менше 10% від загальних зобов'язань банківської системи [14]. Системним же банком згідно з Постановою Правління НБУ "Про затвердження Положення про забезпечення безперервного функціонування інформаційних систем Національного банку України та банків України" є банк, неможливість функціонування якого спричиняє значний вплив на функціонування банківської системи України в цілому внаслідок великого обсягу його операцій, розгалуженої мережі філій та інших факторів [15].

Так, станом на 1 січня 2014 р. в Україні існував лише один банк, що відповідно до зазначених критеріїв може мати статус системноутворюючого – Приватбанк, зобов'язання якого становили 17,9% (15,5% на 01.04.2014 р.) від усіх зобов'язань вітчизняної банківської системи [16]. Решта банків, навіть ті, що належать до I групи та мають значну частку активів у загальному обсязі банківських активів, не є системноутворюючими, хоча при цьому є системними за рахунок значної вартості залучених депозитів, виданих кредитів, суттєвої ролі у розвитку платіжних систем тощо. При цьому порушення їх фінансової стабільності може стати загрозою для національної фінансової безпеки. У цьому контексті слід згадати Промісвестбанк, коли у 2008 р. масове зняття коштів з депозитів цієї фінансової установи призвело до порушення стабільності всієї національної банківської системи.

Водночас з набуттям чинності у липні 2014 р. Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи" № 1586-VII від 4 липня 2014 р. термін "системноутворюючий банк" було замінено на "системно важливий банк", під яким нині розуміється банк, що відповідає критеріям, встановленим НБУ, діяльність якого впливає на стабільність банківської системи України [17]. Такі критерії згодом мають бути розроблені Національним банком. Зокрема, ними можуть стати розмір банку, ступінь фінансових взаємозв'язків, напрями діяльності тощо.

При цьому відповідно до проекту Концепції реформ банківської системи України до 2020 р., яка нині спільно з іноземними експертами розробляється центральним банком, системно важливі банки підпадуть під посилені на-

гляд з огляду на свою роль у генерації системного ризику, що, на думку фінансових аналітиків, означатиме на практиці підвищення вимог до капіталу і ліквідності [18].

Також у контексті вищевказаних реформ планується формування мегарегулятора для фінансового ринку України. Подібні ідеї реорганізації існуючої секторної моделі та створення такого мегарегулятора активно обговорювалися теретиками та практиками як до початку фінансової кризи, так і протягом посткризового періоду. Зокрема, пропонувалося чотири альтернативні варіанти розвитку зазначеної системи, серед яких: 1) подальша розбудова існуючих регуляторів (Національного банку України, ДКЦПФР і Держфінанпослуг) шляхом посилення їх незалежності; 2) створення окремого мегарегулятора; 3) створення мегарегулятора при Національному банку України; 4) запровадження двох окремих органів регулювання та нагляду (модель "твін пікс" ("twin peaks")) Однак після прийняття у 2011–2012 рр. низки нормативних актів була підтверджена доцільність подальшого використання в Україні існуючої моделі секторного регулювання фінансового ринку [19]. Нині ж пропонується створити мегарегулятор фінансового ринку в Україні на базі НБУ. Йдеться про те, що кредитні спілки, кредитні бюро та ломбарди плануються залучити під нагляд НБУ до кінця 2014 р., страхові компанії – до середини 2015 р., ринок цінних паперів – до середини 2016 р. [18].

Необхідність створення єдиного наглядового органу пояснюється потребою в розробці цілісної комплексної системи державного регулювання фінансового ринку та запровадженні уніфікованого підходу до контролю за розрізненими фінансовими інститутами. При цьому оприлюднена інформація щодо створення мегарегулятора фінансового ринку в Україні не знайшла однозначного трактування серед фінансових експертів. З одного боку, прихильники такого рішення стверджують, що

запровадження консолідованого нагляду призведе до підвищення ефективності діагностування і попередження розподілу ризиків між окремими сегментами фінансового ринку внаслідок застосування єдиної методології, сприятиме узгодженості нормативно-правового забезпечення та діяльності відокремлених нині наглядових органів, усуненню дублювання управлінських функцій, стандартизації і вдосконаленню процедур захисту та відкритості інформації, зменшенню витрат на регулювання та посиленню відповідальності регулятора за прийняті рішення (рис. 1).

Водночас існує й інша думка, згідно якої формування мегарегулятора на базі НБУ є недоцільним через нерівномірність розвитку окремих сегментів вітчизняного фінансового ринку, відсутність стратегії розвитку сектору небанківських фінансових установ, недосконалість нагляду впродовж перехідного періоду, конфлікт інтересів внаслідок концентрації всіх наглядових функцій в компетенції центрального банку, ймовірність посилення лобіювання інтересів банків тощо [18; 20; 21; 22].

В цілому ж, враховуючи нові можливості та існуючі загрози, слід зауважити, що запровадження в Україні мегарегулятора фінансового ринку є важливою ініціативою в контексті посилення вимог до системно важливих фінансових інститутів, оскільки більшість найпотужніших за рівнем активів банків та небанківських фінансово-кредитних установ входять до складу фінансових холдингів, і таким чином забезпечують трансляцію ризиків між окремими секторами фінансового ринку, формуючи та підвищуючи при цьому системний ризик. Однак, не можна з впевненістю стверджувати про своєчасність зазначених реформ на сучасному етапі через нестабільність економічного розвитку України, складну ситуацію на валютному ринку, відтік коштів з банківських рахунків та значне зниження рівня довіри до банків і в цілому до фінансових посередників.

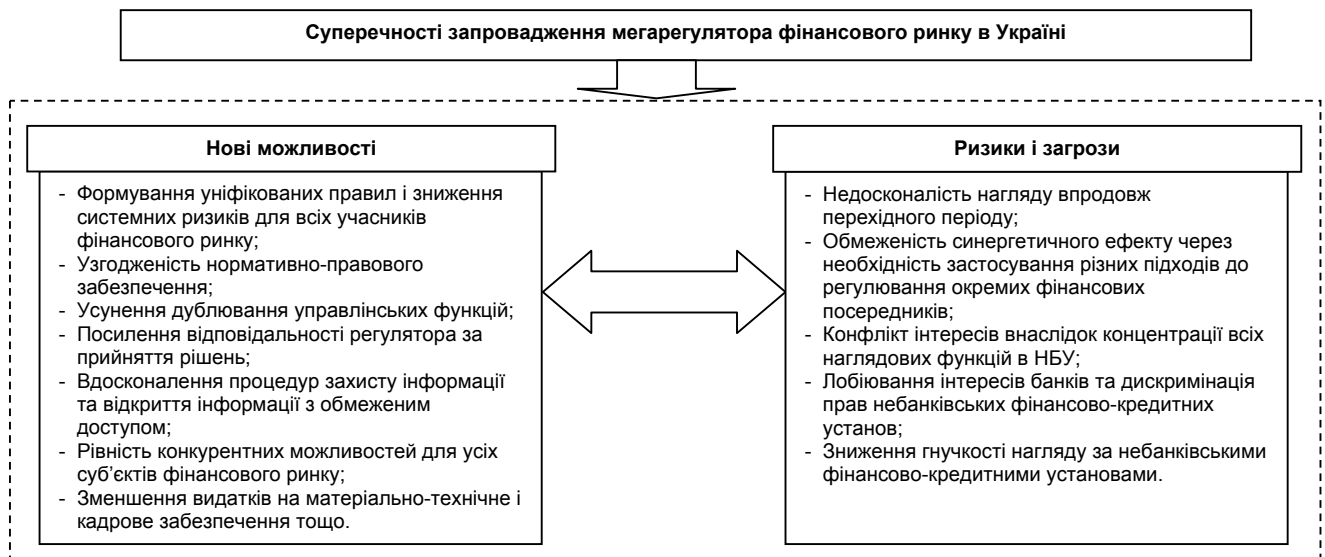

Рис. 1. Суперечності запровадження мегарегулятора фінансового ринку в Україні

Джерело: Складено автором на основі [18; 20; 21; 22]

Таким чином, метою сучасних якісних трансформацій національної системи фінансового регулювання та нагляду в Україні є зміцнення фінансової стійкості та фінансової безпеки держави. Заплановані реформи корелюють із загальносвітовими тенденціями посилення контролю за системно важливими банками з метою мінімізації системного ризику та ризику недобросовісної

поведінки, однак наслідки їх запровадження не завжди можуть бути чітко спрогнозованими, а процес реалізації ускладнюється поширенням економічної та політичної нестабільності в країні.

Висновки. Отже, визначальним трендом посткризової видозміни наднаціональної системи фінансового регулювання та нагляду є запровадження глобальних

та національних ініціатив щодо підтримки безперервної діяльності потужних фінансових посередників, а в разі їх фінансової неспроможності – реалізації оздоровчих заходів, однак не за рахунок коштів платників податків, як це відбувалось у 2007 – 2008 рр.

У цьому контексті заслуговують на увагу запроваджені Радою з фінансової стабільності та Базельським комітетом з банківського нагляду жорсткіші вимоги до достатності капіталу для глобальних системно важливих банків, що мають впроваджуватись поетапно до 2019 р.; розробка регуляторами окремих країн механізмів врегулювання діяльності системно важливих банків національного рівня, які повинні враховувати, крім таких важливих факторів, як розмір, взаємопов'язаність, замінність та складність операцій (в т.ч. міжнародних), ще й національну специфіку; структурні реформи стосовно відокремлення традиційної банківської діяльності від операцій з цінними паперами з метою надійнішого захисту вкладників фінансових установ (зокрема, "правило Волкера" у США та "правило Віккерса" у Великобританії); запровадження Єдиного механізму нагляду за діяльністю банків Єврозони та плани щодо введення в дію Єдиного механізму врегулювання банківських банкрутств у ЄС тощо.

Список використаних джерел

1. Базилевич В.Д. Современная экономическая теория: в поисках новой парадигмы / В.Д. Базилевич // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Економіка. – 2013. – № 4(145). – С. 5 – 7.
2. Barth J. R. Just How Big Is the Too Big to Fail Problem [Електронний ресурс] / James R. Barth, Arpanad (Penny) Prabha, Phillip Swagel. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.globalbanking.org/reports/too-big-to-fail.pdf>
3. Largest 100 banks in the world [Електронний ресурс] / SNL. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.snl.com/InteractiveX/article.aspx?cid=A-26316576-11566&TabStates=0>
4. Gross Domestic Product [Електронний ресурс] / World Bank. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>
5. Kaufman G. G. Too Big to Fail in Banking: What Does It mean [Електронний ресурс] / George G. Kaufman – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.lse.ac.uk/fmg/workingpapers/specialpapers/pdf/sp222.pdf>
6. Trokhymenko V. Too Big to Fail Banks: Causes, Contradictions and Consequences / Viktoriia Trokhymenko // Revista Economica – 2014. – Volume 66. – Issue 2. – P. 127 – 140.
7. Progress and Next Steps Towards Ending "Too-Big-To-Fail" (TBTF), Report of the Financial Stability Board to the G20 [Електронний ресурс] / Financial Stability Board. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_130902.pdf

В. Трохименко, канд. экон. наук, ассист.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

СОВРЕМЕННАЯ ПРАКТИКА РЕГУЛИРОВАНИЯ СИСТЕМНО ЗНАЧИМЫХ БАНКОВ

В статье проанализированы особенности внедрения новейших стандартов регулирования деятельности системно важных банков как одного из приоритетных направлений посткризисного обновления системы наднационального финансового регулирования. Раскрыта сущность действующих и запланированных инициатив по обеспечению бесперебойной деятельности сверхбольших банковских учреждений глобального и национального уровней. Исследованы предложения по видоизменению отечественной системы финансового регулирования и надзора в Украине.

Ключевые слова: системно значимые финансовые институты; глобальные системно значимые банки; национальные системно значимые банки; наднациональный уровень финансового регулирования и надзора.

V. Trokhymenko, PhD in Economics, Assistant

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ESSENTIAL PRACTICE OF SYSTEMICALLY IMPORTANT BANKS REGULATION

The paper analyzes specific features of establishment of new regulatory standards of systemically important banks as one of the most priority directions of post-crisis improvement of supranational financial regulation. The essence of active and prearranged initiatives to secure constant activity of global and domestic powerful super-big banking institutions is investigated as well as some approaches as to recovery measures implementation without involvement of taxpayers' funds in case of their financial failure are considered. In particular, the main points are focused on introduction of additional requirements to the sufficiency of capital of global systemically important banks, development of the regulatory mechanisms of domestic systemically important banks by domestic authorities taking into account the specific peculiarities of certain national economies, structural reforms as to separation of traditional banking from the securities transactions for the depositors protection (Volcker rule, USA; Vickers rule, UK), establishment of the Single Supervisory Mechanism for the Eurozone banks, and declaration of necessity to form the Single mechanism for bank bankruptcy resolution etc. Some proposals concerning transformation of domestic system of financial regulation and supervision in Ukraine, like strengthening control of systemically important banks activity and introduction of mega-regulator model are characterized.

Keywords: systemically important financial institutions; global systemically important banks; domestic systemically important banks; supranational level of financial regulation and supervision.

8. Reducing the moral hazard posed by systemically important financial institutions, FSB Recommendations and Time Lines [Електронний ресурс] / Financial Stability Board. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_101111a.pdf

9. 2013 update of group of global systemically important banks (G-SIBs) [Електронний ресурс] / Financial Stability Board. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_131111.pdf

10. Addressing the risks posed by systemically important banks. The end of too big to fail? [Електронний ресурс] / Deloitte, EMEA Centre for Regulatory Strategy. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.deloitte.com/assets/Dcom-UnitedKingdom/Local%20Assets/Documents/Industries/Financial%20Services/uk-fs-addressing-the-risks-posed-print.pdf>

11. Обзор деятельности Совета по финансовой стабильности. Июль 2014 [Електронний ресурс] / Центральный банк Российской Федерации. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://www.cbr.ru/analytics/fin_stab/OMSFR_2014-07.pdf

12. Л. С. Худякова, Е. А. Сидорова Реформа регулирования финансового сектора в Европейском союзе. Деньги и кредит – 2014. – № 4 – С. 28 – 34.

13. Towards a banking union [Електронний ресурс] / European Commission. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-656_en.htm

14. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2001 р. № 2121-III. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

15. Про затвердження Положення про забезпечення безперервного функціонування інформаційних систем Національного банку України та банків України [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ від 17.06.2004 р. N 265. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0857-04>

16. Дані фінансової звітності банків України України [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи [Електронний ресурс] : Закон України від 04.07.2014 р. № 1586-VII. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1586-18>

18. Корнилюк Р. Топ-10 реформ банківської системи до 2020 року [Електронний ресурс] / Роман Корнилюк. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://bankografo.com/reformi-bankivskoyi-sistemi-ochima-kliyentiv.html>

19. Гражевська Н.І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н.І. Гражевська, В.І. Трохименко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 58 – 68.

20. Дзюнь О.Б. Світовий досвід створення мегарегулятора на ринку фінансових послуг [Електронний ресурс] / О.Ю. Дзюнь // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2014. – № 3. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=695>

21. НБУ хоче стати мегарегулятором фінансового ринку [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://info.oberig.com.ua/2014/06/нбу-хоче-стати-мегарегулятором-фінан/>

22. Фінансовий ринок України: в очікуванні штурму [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://s.pro-capital.ua/news/novosti-rynka/finansovij-riнок-ukraini-v-ochikuvanni-shturnu/>

Надійшла до редколегії 01.11.14